

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DSR-I-0700-1-13-MD-09

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 18.03.09.

nr 1448 podpis. Borusewicz

Warszawa, dnia 17 marca 2009 r.

SECRETARIAT
Miaro Prac Senackich
wpłynęło dn. 18.03.09. zat.
nr 1448 podpis. Marszałek

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Odpowiadając na pismo Pana Marszałka z dnia 26 lutego br., znak: BPS-DSK-043-1401-09. dotyczące oświadczenia senatora Zbigniewa Szaleńca złożonego podczas 27 posiedzenia Senatu RP w sprawie obowiązującego stanu prawnego w zakresie uprawnień przysługujących rodzicom opiekującym się niepełnosprawnymi dziećmi, uprzejmie wyjaśniam:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przygotowało projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych, w którym m.in. proponuje się uniezależnienie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego od dochodu rodziny, ustalenie prawa do świadczenia w zależności od okresu ważności orzeczenia o niepełnosprawności oraz zrównanie wysokości zasiłku pielęgnacyjnego i dodatku pielęgnacyjnego. Ponadto projekt nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych ma na celu stworzenie warunków równego dostępu opiekunów dzieci niepełnosprawnych, otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne, do opłacania za nich przez budżet państwa składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, które już obecnie odprowadzane są aż do osiągnięcia wymaganego stażu ubezpieczeniowego, niezależnie od osiągnięcia wieku emerytalnego. Projekt jest w trakcie uzgodnień międzyresortowych i z partnerami społecznymi.

Niezależnie od tego trwają prace związane z przewidzianą na dzień 1 listopada 2009 roku weryfikacją kwot kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwot poszczególnych świadczeń, w tym skierowanych do rodziców wychowujących niepełnosprawne dzieci. Zgodnie bowiem z art. 18 ustawy o świadczeniach rodzinnych, kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwoty

poszczególnych świadczeń, podlegają weryfikacji co 3 lata. Nowe kwoty kryteriów i kwoty świadczeń rodzinnych ustalane są z uwzględnieniem wyników badań prognozy dochodowego rodzin, przeprowadzanych przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. W badaniach tych uwzględnia się między innymi zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Świadczenie pielęgnacyjne ma na celu zagwarantowanie dziecku opieki osoby najbliższej, a równocześnie częściowe zrekompensowanie opiekunowi dziecka brak możliwości wykonywania pracy. Jak wynika z treści orzeczenia o niepełnosprawności dziecka, której zakres uprawnia do świadczenia pielęgnacyjnego, występuje w takim przypadku konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia i rehabilitacji. Tak określone, w orzeczeniu o niepełnosprawności warunki dość jednoznacznie ograniczają możliwość podjęcia zatrudnienia przez opiekuna dziecka. Podjęcie pracy wiązałoby się bowiem z zaprzestaniem opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, które wymaga jej w sposób ciągły i zarazem szczególny.

Wyrażając zrozumienie dla sytuacji rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne, należy jednak wskazać, że świadczenie pielęgnacyjne przysługuje rodzicowi, który nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym. W tak szczególnym przypadku połączenie roli opiekuna i pracownika jest nieuzasadnione - usuwa główną przesłankę przyznania świadczenia pielęgnacyjnego, jaką jest niemożność podjęcia pracy.

Natomiast z pewnością proponowane, we wspomnianym na wstępie, projekcie zmiany ustawy o świadczeniach rodzinnych, odejście od warunku obowiązywania kryterium dochodowego przy przyznawaniu świadczenia pielęgnacyjnego, pozwoli na uzyskanie nieograniczonych kwotowo dochodów z pracy przez innych członków rodziny (np. drugiego rodzica, rodzeństwo dziecka niepełnosprawnego), bez ryzyka utraty świadczenia pielęgnacyjnego przez stałego opiekuna dziecka.

Należy wskazać, że wysokość kwot poszczególnych świadczeń rodzinnych oraz wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń, jest konsekwencją ograniczonych możliwości budżetowych państwa - w budżecie nie ma wystarczających środków, aby każdej rodzinie wychowującej niepełnosprawne dziecko zapewnić wsparcie pozwalające na pełne pokrycie wydatków na leczenie i utrzymanie dziecka. Kwota

świadczenia pielęgnacyjnego ma częściowo zrekompensować rodzicowi utratę dochodów z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, a nie wynagrodzenie w pełni zastąpić.

Art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych był przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny, co doprowadziło do nowelizacji tego przepisu ustawą z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2008r., Nr 223, poz. 1456) zgodnie z zaleceniem Trybunału. Jako niezgodny z Konstytucją Trybunał uznał krąg podmiotowy osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, nie kwestionując jednocześnie zasady niewykonywania zatrudnienia w zamian za nabycie prawa do wspomnianej wyżej pomocy, w formie świadczenia pielęgnacyjnego.

Należy zwrócić uwagę, że poza świadczeniem pielęgnacyjnym i opłacaniem składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe i ubezpieczenie zdrowotne za jego beneficjentów, istnieją obecnie w systemie świadczeń rodzinnych również inne świadczenia pieniężne, kierowane do rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne, takie jak:

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – dodatek przysługuje na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności, w kwocie 60 zł na dziecko do ukończenia 5. roku życia lub 80 zł na dziecko pomiędzy 5. a 24. rokiem życia;
- zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł miesięcznie – przysługuje niezależnie od dochodów i wieku dla każdej osoby legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności, znacznym stopniu niepełnosprawności lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku uprawniającym do zasiłku rodzinnego.

Ponadto rodziny wychowujące dzieci niepełnosprawne, tak jak rodziny wychowujące zdrowe dzieci, mogą się ubiegać o zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu: opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (w przypadku dzieci niepełnosprawnych okres jego pobierania jest wydłużony do 72 miesięcy kalendarzowych), samotnego wychowywania dziecka (w przypadku dzieci niepełnosprawnych jego kwota jest podwyższona do 250 zł miesięcznie na dziecko), wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania (niepełnosprawność dziecka powoduje powstanie uprawnienia do niego nie tylko w przypadku nauki dziecka w szkole średniej, ale również, jeśli uczy się ono w szkole podstawowej lub gimnazjum).

Rodzina, która znalazła się w trudnej sytuacji z powodu konieczności zrezygnowania przez jednego z rodziców z pracy zarobkowej w celu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem, wymaga wsparcia ze strony państwa. Nie powinno się to jednak odbywać ze środków ubezpieczeń społecznych, ponieważ utrudnienie w kontynuowaniu pracy zarobkowej, spowodowane stanem zdrowia dziecka, nie jest ryzykiem emerytalnym ani rentowym, lecz ryzykiem objętym pomocą socjalną. Dlatego też, w systemie świadczeń rodzinnych oraz w systemie pomocy społecznej, a nie w systemie ubezpieczeń społecznych, jest odpowiednie miejsce na rozwiązania zapewniające osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej nie tylko niezbędne środki finansowe, ale też inne formy pomocy i wsparcia. Ponadto wprowadzenie jakichkolwiek rozwiązań prawnych, które miałyby dać przywileje emerytalne osobom sprawującym opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi, nie może zostać zaakceptowane, ponieważ koliduje to z ideą wdrażanej reformy systemu ubezpieczeń społecznych, która ma na celu przywrócenie mu charakteru ubezpieczeniowego. Właśnie w tym celu, parlament dokonał w 1998 r. zmiany przepisów emerytalno-rentowych powodującej, że z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznawane są wyłącznie świadczenia należne z powodu spełnienia ryzyka ubezpieczeniowego, tj. dożycia określonego w przepisach wieku lub niemożności kontynuowania pracy zarobkowej z powodu niezdolności do pracy.

Łęka

z up. **MINISTER**
Jarostaw Duda
SEKRETARZ STANU